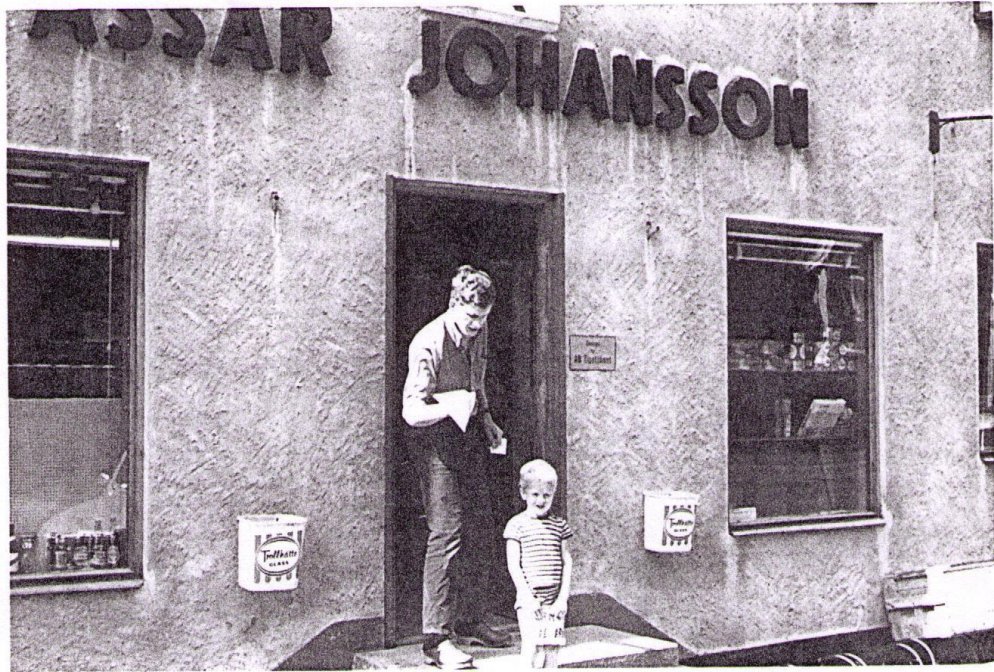

ASSAR JOHANSSONS LANTHANDEL AVVECKLAS 1970

Jan Andersson och sonen Peter har handlat den sista mjölklitern, som då var i trekantsmodell.

Nedan ser vi Assars döttrar bakom disken närmast Birgitta och Gunilla. Iförgrunden Jan Andersson och de som handlar är Johan och Anna Möller som bodde i Hummelstad Gård. Johan blev senare Musiker i Thor-Leifs.

Foto: Leif N.

2.000 auktionsbesökare när gammal lanthandel stängde i Hummelstad

Lördagen den 1 augusti 1970 Västerviks-Tidningen

Om lanthandlaren har det lite glest med kunderna så har han så många fler när han beslutar sig för att upphöra med verksamheten och sälja av. Ca 2.000 personer trängdes kring Assar Johanssons lanthandel i Hummelstad på fredagen när han lät klubba bort sitt återstående lager. Det var firma Ge-Ge i Gamleby som svarade för utbudet och chefen i företaget Gert Gustavsson hade en försvarlig mängd med auktionsbesökare att hålla reda på buden från.

Auktionen fortsätter i dag och med tanke på det vidlyftiga och mångskiftande lager som en lanthandlare måste hålla sig med så finns det säkerligen mycket kvar att ge bud på i dag även om det klubbades snabbt på fredagen. Nu hann man bara med en liten bråkdel av det stora lagret.

Som ett bevis på den livliga kommersen denna dag kan näm-

nas att 500 korbbröd försvann på nolltid från det tillfälligt uppriggade korvståndet och även om man garderat sig med försvarligt korvlager så började även det tryta.

Lanthandlareauktioner brukar höra till tio-i-topplistan när det gäller auktioner och auktionen i Hummelstad skilde sig inte från den traditionen. Tack vare att man hade tillgång till den stora och vackra trädgården inramad av Långsjön och med fagrast tänkbara omgivning så hade man möjlighet att ge plats för de många auktionsbesökarna. Men som vanligt var det ett problem med bilarna. Alla tillgängliga platser i grannskapet var fyllda med bilar och man kan nog utan vidare säga att det aldrig samlats så många människor på en gång i Hummelstad. Återstår att se om lördagen bjuder på samma publikinvasion.

Cal.

Lördagsauktion i Hummelstad slutpunkt för svunnen epok

Mycket av Hummelstads historia under senare sekel hör samman med dessa byggnader. Till höger den byggnad som i många år hyste ortens mest kända lanthandel. Tvåvåningshuset t. v. är framlidne handlanden Fredrik W. Johanssons bostad, en byggnad med skiftande historia.

NÄR SOMMARSOLEN skiner och potatisen blommar brukar det av någon anledning bli fart på auktionsverksamheten, d v s den del av denna verksamhet som inte direkt berör jordbruket. Den stora auktionen vid Odensviholm nyligen visar detta, och i morgon kan intresserade på flera håll ägna sig åt den uppskattade förströelse som ett auktionbesök utgör. En av dessa auktioner försiggår i Hummelstad, där auktionsfirman

GeGe i Gamleby säljer ut kvarlåtenskapen efter den för några år sedan bortgångne direktören Fredrik W. Johansson, en i våra bygder vida känd man som under livstiden var verksam på många områden. Bortsett från att det är mycket värdefullt som kommer att utbudas, har denna auktion sitt alldeles speciella intresse. Fredrik W. Johansson representerade ett numera i det närmaste utdött inslag i vårt lands varudistribution, den stora lanthandlaren som vid sidan

av tillhandahållandet av livsror-nödenheter också idkade affärer med det mesta som i seklets början var nödvändigt för landsbygdsbefolkningen.

AFFÄREN i Hummelstad var ett veritabelt köpmanshus vid Långsjön, och där hölls en åldrig affärstradition vid makt som hade sekellånga anor, när den för inte så länge sedan upphörde. Det var visserligen Fredrik W. Johanssons son Assar som var den siste handlanden i Hummelstad, men kanske kan man

säga att när hans faders tillhö-
righeter går under klubban in-
nebär detta slutpunkten för en
epok som den moderna utveck-
lingen definitivt utplånat. Någ-
ra storaffärer lär det inte mera
bli i Hummelstad, vare sig i bu-
tik, skeppsrederi eller krogrörel-
se. Ty till råga på allt så har
den gamla träbyggnad invid vä-
gen där auktionen skall äga
rum också i forna dagar inrymt
en särdeles frekventerad för-
friskningslokal för vägfarande.
Det är alltså mycket som har
utspelats i Hummelstad.

NÄR DEN SKÅNSKFÖDDE
Fredrik W. Johansson några år
in på 1900-talet kom till Hum-
melstad via Västervik där han
1970 fått anställning, inleddes
en verksamhet som inte tog slut
då sonen Assar 1944 övertog bu-
tiken; dess hittillsvarande inne-
havare hade mycket annat att
bestyra under resten av sitt liv.
Men i sin krafts dagar var han
i hög grad meddelaktig i den liv-
liga affärsrörelsen som före-
kom både i Hummelstad och på
Långsjön; som verkställande di-
rektör i det bolag som bedrev
transport med ångslupen Undi-
ne höll han gamla traditioner
vid makt. Ty Undine hade en
företrädare i ångaren Framåt,
byggd 1878 i Oskarshamn, som
under många år befor Långsjöns
glittrande böljor i turer mellan
Hummelstad, Ankarsrum och
Hjorted. Det var efter järnvä-
gens tillkomst i början av 1880-
talet som ortens trafikliv fick
en extra uppräckning, och ång-
båtssjöfarten fortsatte sedan ett
par decennier in i vårt århundra-
de. Undine kommer väl åtskilli-
ga äldre ortsbor väl ihåg ännu,
och troligen med ett visst no-
stalgiskt vemod. Ångbåtar på
våra insjöar i Tjust tillhör nu
det förgångna, men är något
roligt att tänka på. Ty dessa
trägna transportfarkoster i
Långsjön stävade inte fram en-
dast lastade med kol, konstgöd-

sel och naturprodukter: koordi-
nerade med de pustande ång-
tågen som passerade Ankars-
rum företog de också under
sommarmånaderna lusturer på de
blå böljorna och gav alltså till-
varon lite extra färg för den
idoga befolkningen i trakten.
Men det där är historia.

HISTORIA JA! Det finns myc-
ket mera historia om Hummel-
stad än den som berör sjöfarten
och lanthandeln. Man behöver
inte precis börja med den gam-
la isländska Hervarasagan som
berättar om kung Humble, som
i åttadagarsslaget vid Dunahed
mellan hunner och götar blev av-
livad så där omkring år 550 e.
Kr. Han skall enligt traditionen
ha gett Hummelstad namnet
och t o m ligga begravnen under
en hög där. Det där må man
tro vad man vill om, även om en
präst i Hallingeberg för 300 år
sedan i varje fall trodde att det
låg jättar i högarna i "Humb-
lestad". För så hette Hummel-
stad på den tiden. Men i ett
gammalt fastebrev från 1502
finner man namnet tecknat
Ombblastadha, så det är svårt
att veta vad platsen ursprung-
ligen hette. Därför är det bättre
att hålla sig till den nyare hi-
storien, exempelvis till den epok
då krogen i Hummelstad var ett
värderat etablisseang i orten.
Då behöver man inte gå längre
tillbaka än till 1800-talet, men
då gick det livligt till i huset
där auktionen skall stå. För
just i Fredrik W. Johanssons
forna bostadshus, den välkända
stora röda byggnaden, skänktes
öl och brännvin ut i kannor och
stop och här församlades för-
männen i sina långa rockar för
att värma upp sig under trans-
port av kol och timmer från
trakterna kring Hummelstad.
Och naturligtvis var krogen en
välkommen anhalt också för
vägfarande längre ifrån.

DEN SOM VAR med på den ti-
den skulle antagligen ha mycket
att förtälja, men numera finns
inget ögonvittne i livet. Men för
ett kvartss sekel sedan eller så
dog Nisse i Grinderum, som var
95 år och som i sin späda ung-
dom skickades efter en kanna

brännvin då och då i Hummel-
stad. Han kunde berätta om bå-
de det ena och det andra, och i
Assar Johansson hade han en
intresserad lyssnare. Därför har
åt eftervärlden bevarats bl. a.
en episod som belyser hur det
kunde gå till i Hummelstads
krog. En gång när Nisse i Grin-
derum kom dit fick han se en
karl som låg på golvet i krog-
lokalen. Ingen av den larmande
publiken fäste sig dock för en
sådan bagatell, man klev bara
över eller på den liggande; be-
rusade besökare var förmodli-
gen inget ovanligt. Men Nisse
tyckte att mannen låg lite för
länge orörlig, så han uppmärk-
samgjorde krögaren på saken.
Denne tog en titt på den örör-
lige.

— Han är ju dö, vetja, kon-
staterade krögaren trankilt, var-
på han omgående släpade ut
den nu ointressante gästen och
placerade honom där han var
något mindre i vägen för övriga
gäster.

SADANT DÄR HÄNDE inte
under Fredrik W. Johanssons
tid, ty då fick man inte hålla
krog i Hummelstad. Men när
rörelsen var som livligast vid
Långsjön brukade han ibland
själv fara till Baggetorps bryg-
geri i Gamleby med hästskjuts
för att hämta öl. Det behövde
folket, som körde kol avsett för
bruket eller hämtade göd-
ning och annat som kom med
Undine från Ankarsrum, att
stärka sig med i sommarvär-
men. Det var en tid olik vår, en
tid då aktiviteterna skilde sig
så oerhört från dagens. Nu har
den nya tidens vindar sopat
bort affärerna på landet, även
om Assar Johansson i det läng-
sta försökte hålla traditionerna
vid liv.

HUR GAMMALT det stora hu-
set i Hummelstad är kan väl
inte sägas utan sakkunnig un-
dersökning, men bland det som
finns kvar efter senare om-
byggnader kan man kanske fin-
na material från både 1600- och
1700-tal; i varje fall har bygg-
nadens huvuddel förmodligen ett
par hundra år på nacken. Hur
länge det funnits krog och han-
delsrörelse där kan heller inte
konstateras i en handvändning,

